

Svonsio lituanistinės mokyklos „Gulbė“ mokytojos: „Lituanistinis švietimas reikalingas ne tik vaikams, bet ir tėvams“

Kiekvienais metais pasaulyje savo duris atveria bent keletas naujų lituanistinių mokyklėlių. Jaunai Velso lietuvių bendruomenės lituanistinei mokyklėlei „Gulbė“, kuri yra įsikūrusi Svonsyje (Swansea), dar nėra nė metų, tačiau mokykla jau spėjo įsilieti į bendruomenės veiklą ir pasaulio lituanistinių mokyklų šeimą.

Deimantė ŽUKAUSKIENĖ

PASAULIOLIETUVIS.LT

Lituanistinis švietimas yra esminis lietuviybės palaikymo veiksnys. Kiekvienais metais pasaulyje savo duris atveria bent keletas naujų lituanistinių mokyklėlių. Naujausių lietuviškų mokyklėlių steigėjus ir mokytojus dažniausiai vienija noras padėti kitiems lietuviams tėvams, telkti vieningą, palaikančią bendruomenę, puoselėti lietuviybę, tautiškumą ir prisidėti prie kalbos išsaugojimo. O atsiradus ir kitų tėvų poreikiui leisti savo vaikus į lituanistinę mokyklą, veiklūs lietuviai imasi iniciatyvos kurti mokyklas ten, kur jų trūksta labiausiai. Jaunai Velso lietuvių bendruomenės lituanistinei mokyklėlei „Gulbė“, kuri yra įsikūrusi Svonsyje (Swansea), dar nėra nė metų, tačiau mokykla jau spėjo įsilieti į bendruomenės veiklą ir pasaulio lituanistinių mokyklų šeimą. „Pasaulio lietuvis“ pasikalbėjo su šauniomis lituanistinės mokyklėlės „Gulbė“ moterimis – vadove Ilona Blažaitiene ir mokytoja Saulena Kilikevičiūte apie pirmuosius mokyklėlės žingsnius,

lituanistinį ugdymą, kylančius iššūkius ir ateities gaires.

Mokyklos atidarymas

Lituanistinė mokykla „Gulbė“ įkurta 2022 metų birželio 18 dieną. Pati idėja įsteigti mokyklą brendo jau seniai: beveik prieš dešimtmetį mokyklos vadovė Ilona bei mokytoja Saulena domėjosi, nuo ko pradėti, ko reikia, kad mokykla būtų įkurta, tačiau tada taip ir nesulaukė reikiamos pagalbos, neatsirado daugiau entuziastų. Idėja į lituanistinę mokyklėlę suburti mažuosius Svonsio lietuviukus atgaivinta po Kardife įvykusio Vello lietuvių susitikimo su tuomečiu Lietuvos Respublikos ambasadoriumi Londone Renatu Norkumi, kai viena iš mokyklos įkūrėjų – Rasa Mombeini – susidomėjo sumanymu įkurti lietuvišką mokyklėlę. Netrukus moterys susitiko trise, pasiplanavo veiklą ir pradėjo kviesti visus pažįstamus ir ne tik tėvelius su vaikučiais į pirmąją pamokėlę. Moterys pasakoja, jog paskatinimo sulaukė iš savo šeimos narių, be to, jos itin palaikė ir rėmė viena kitą žengdamos pirmuosius mokyklėlės steigimo žingsnius. Na, o pagrindinis variklis, vedantis pirmyn, ir didžiausia motyvacija steigiant mokykla buvo tikėjimas, viltis, kad lietuvių vaikai galės susikalbėti su seneliais, giminaičiais,

esančiais Lietuvoje, kad galės surasti draugų, bendrauti su savo bendraamžiais.

Mokykloje šiuo metu dirba keturios darbuotojos. Dauguma lituanistinių mokyklėlių veikia visuomeniniais pagrindais, o jų mokytojos dažniausiai aukoja savo laiką ir dalijasi žiniomis savanoriškai, tad ir surasti darbuotojų paprastai nėra lengva. Mokyklos vadovė Ilona Blažaitienė prisimena, jog pradžioje mokytojų teko ieškoti įvairiais būdais: dedant skelbimus į socialinius tinklus, skambinant ir kalbinant pažįstamas, kurioms ši idėja galėjo patikti, bet susidomėjusių darbu neatsirado. Šiandien džiugu, jog mokykloje dirba mokytoja, baigusi pedagogines studijas ir Lietuvoje šešiolika metų dirbusi su pradinukais. Taip pat mokykloje šiuo metu dirba dvi šaunios mokytojos savanorės Alma ir Ilona. Visos mokytojos, nepaisydamos užimtumo, dirba neskaičiuodamos nei savo laiko, nei jėgų. Taip pat mokytojos sako, jog mokyklos durys yra visada atviros entuziastingiems, mylintiems savo darbą pedagogams ir lauktų norinčių prisijungti prie kolektyvo.

Mokytojų kolektyvas. Iš kairės į dešinę: mokytoja Ilona, Saulena, vadovė Ilona ir palapinėje mokytoja Alma

Lituanistinėje mokyklėlėje „Gulbė“ vaikai mokosi skaityti, rašyti, kalbėti lietuviškai. Mokyklėlėje stengiamasi kuo daugiau bendrauti tarpusavyje lietuviškai, kad lavėtų šnekamoji kalba, taip pat daug dainuojama, žaidžiama. Mokinių, lankančių mokyklą, skaičius nėra didelis. Aštuoni vaikai nuo 3 iki 14 metų šiuo metu kas antrą savaitę dalyvauja pamokėlėse (4 vaikai nuo 3 iki 5 metų

ir 4 vaikai nuo 8 iki 14 metų). Mokykla dirba pagal ŠMSM patvirtintą Lituanistinio švietimo integruotą programą, visi besimokantys mokiniai suvedami į LR mokinių registrą, todėl, baigus programą, bus išduodami baigimo pažymėjimai. Lituanistinė mokykla atvira visiems nuo 3 iki 16 metų mokiniams, tad mokytojų kolektyvas nori pakviesti prisijungti ir naujus mokinukus: „Mums svarbu, kad ateinanti karta kuo daugiau bendrautų gimtąja kalba, o tai geriausia pasiekti mokantis ir žaidžiant su bendraamžiais.“ Juk ir Svonsio lituanistinės mokyklos „Gulbė“ vizija – lietuviška mokykla, kurioje kiekvienas mokinys būtų skatinamas kalbėti, skaityti ir rašyti lietuviškai, mylėti Lietuvą, gerbti ir puoselėti savo tautos papročius bei tradicijas.

Jungtinėje Karalystėje gyvenančių lietuvių tėvų vaikai gimtąją kalbą girdi dažniausiai tik namų aplinkoje, o ir pačių vaikų kalbos lygis neretai yra labai skirtingas. Mokytojos pasakoja, jog visai nekalbančių lietuviškai mokykloje nėra. Tačiau juntamas akivaizdus skirtumas tarp tų vaikų, kurių namuose lietuviškai kalbama daugiau, ir tų, kurių namuose lietuvių kalba nevyrauja. Tad ir norima, kad vaikai rinktųsi į lietuvišką mokyklėlę, joje susirastų draugų ir bendrautų ne tik per pamokas, bet ir laisvalaikio. Vaikai dar labai nedrąsiai mokosi lietuvių kalbos. Kartais gėdijasi, kai neištaria taisyklingai žodžio, bet noriai rašo lietuviškas rašytines raides, ieško panašumų ir skirtumų lygindami jas su angliškais. Mokytojos sako, jog vaikai noriai ateina į mokyklą ir aktyviai dalyvauja pamokose. Mokiniai patinka inscenizuoti, jie pamokų metu yra gana atsipalaidavę. Mokyklos vadovė I. Blažaitienė pasakoja, kas dar praturtina bei padeda mokytis lietuvių kalbos: „Stengiamės savo vaikus vežti į lietuviškus renginius, kurių šalyje vyksta nemažai, Velse susikūrusi lietuvių bendruomenė, tad bendraujame su nemažai lietuvių, taip pat pagal galimybes važiuojame į Lietuvą.“

Pasak pedagogių, mokantis lietuvių kalbos, sunkiausia yra skaityti, suvokiant tekstą, ir rašyti, taisyklingai jungiant raides. Šie mokslo metai mokyklai yra

pirmieji, tad nei kalbos dalių, nei linksnių vaikai dar nesimokė. O lietuvių kalbos, anot mokytojų, reiktų pradėti mokyti nuo kasdienių pokalbių, klausymo užduočių atlikimo, bendravimo tarpusavyje ir su artimaisiais. Mokytojų nuomone, nuo mažų dienų vaiką reikia pratinti prie lietuvių kalbos – atsakyti jam lietuviškai, paprašyti, kad vaikas pakartotų vieną ar kitą ištartą lietuvišką žodį ir panašiai, nes juk pirmiausia kalba yra pasėjama šeimoje ir namuose. Taip pat pasakų klausymas, darbelių darymas, įvairūs žaidimai, knygelių skaitymas kartu su suaugusiais yra neįkainojama patirtis mokant lietuvių kalbos.

Pamokos mokyklėlėje nors ir trumpos, tačiau labai darbingos. Mokytojos stengiasi užduotis pateikti pagal vaikų lietuvių kalbos mokėjimo lygį ir poreikį. Mokyklos pedagogės naudoja įvairius ugdymo metodus, užduotis stengiasi pateikti kuo įvairesnes bei skirtingomis formomis, taip pat mokiniams suteikti daug teigiamų emocijų – vartoti pagiriamųjų, skatinamųjų frazių, kurios vaikams leidžia atsipalaiduoti, pasijusti lygiaverčiams. Pamokose daug dinamikos, darbelių, žaidimų, ypač mažųjų grupėje. O štai vyresni vaikai (7–12 metų) daugiau mokosi skaityti, rašyti, daug dėmesio skiriama jų lietuvių kalbos žodyno turtinimui. Pavyzdžiu galėtų būti viena produktyvi pamokėlė, kai abiejose amžiaus grupėse buvo gilinamasi į temą „Aš ir mano šeima“. Mažieji pamokoje pabaigė pradėtą giminės medį, papuošdami jį atsineštomis šeimos nuotraukomis, taip pat kalbėjo apie savo šeimos narius. Mokiniai labai patiko žaidimas „Atnešk raidę ir sudėk žodį“, kurio metu mokytojos ant lentos rašė raides, vaikai, jas radę, dėliojo žodžius – *mama, tėtis, brolis, senelė*. Vyresniųjų grupė turėjo papasakoti apie pasirinkto šeimos nario išvaizdą, pomėgius ir pan. Taigi, taip išplėtojant šeimos temą, mokiniai kartu aptarė ir kitus šeimos narius, išmokdami žodžių reikšmes – *laisvalaikis, savaitgalis* ir pan. Taip pat mokiniai bandė kuo taisyklingiau pavartoti žodžius *jis, ji, jai, jam*. Pasak lituanistinės mokyklos „Gulbė“ pedagogių Ilonos ir Saulenos, pamokos sėkmę lemia šiltas mokinio ir mokytojo bendravimas, palaikymas, skatinimas, įdomiai pateikta mokomoji medžiaga, daug praktinės veiklos, skatinančios kūrybiškumą ir tautiškumą.

Mokyklėlėje mokoma ne tik lietuvių kalbos, bet ir Lietuvos pažinimo, istorijos, drauge paminimos valstybinės ir tradicinės šventės, kalbama apie tam tikrus papročius, tradicijas. Dėl greito gyvenimo tempo, įtemptos dienotvarkės tėvai dažnai tiesiog nespėja vaiko pamokyti lietuvių kalbos ar istorijos, supažindinti su Lietuvos kultūra. Reikia atsiminti, kad dar ir didelė dalis lituanistinių mokyklėlių mokinių auga mišrioje šeimoje, kur namuose bendrauja vieno iš tėvų kalba arba

vyrauja net kelios kalbos ir kultūros. Tad dažnai lituanistinė mokyklėlė tampa vieninteliu lietuviybės židiniu, kur vaikas sužino daug apie Lietuvą, girdi jos kalbą ir bando išmokti ją kalbėti.

Vasario 13-osios vakarą lituanistinės mokyklėlės „Gulbė“ vaikai rinkosi į Lietuvos gimtadienį – Vasario 16-osios šventę „Lietuva – manoj širdelėje“. Šventė buvo pradėta iškilmingu Lietuvos himno giedojimu. Vaikai prisiminė Lietuvos valstybės simbolių – herbo, himno, vėliavos reikšmę, dalyvavo viktorinoje „Ką žinau apie Lietuvą?“, sprendė brauktažodį, mažieji, padedami mokytojų Almos ir Ilonos, dėliojo Lietuvos dėlionę. Mokytoja Saulena vaikus „skraidino“ lėktuvu aplink Lietuvą, o paskui visi keliavo „traukiniu“, aplankydami Lietuvos miestus ir miestelius. O koks gimtadienis be dovanų? Lietuvai vaikai dovanojo po trispalvę gėlę, kurią atspaudė nuo savo delniukų, ir suvėrė trispalvių širdelių vėrinėlį.

Nors mokyklėlė veikia dar ne tiek ir daug laiko, tačiau savo kasdienėje veikloje jau yra tekę susidurti su ne vienu iššūkiu. Didžiausi iššūkiai, kaip teigia mokyklos pedagogės, mokymui tinkamų patalpų, finansų, mokymo priemonių, kvalifikuotų mokytojų paieška ir mokinių bei jų tėvų pritraukimas. Gana dažnai lituanistinės mokyklos neturi savo patalpų, kuriomis galėtų nuolat naudotis, tad tenka jas nuomoti ar „skolintis“. Tėvai, jų motyvacija, įsitraukimas taip pat yra didelė lituanistinio ugdymo dalis. „Lituanistinis švietimas reikalingas ne tik vaikams, bet ir tėvams. Būtina šviesti, skatinti tėvus su savo vaiku bendrauti lietuviškai, leisti į lietuviškon mokyklon, kartu dalyvauti lietuviškuose renginiuose“, – mintimis dalijasi lituanistinės mokyklos „Gulbė“ pedagogės. Mokytojos dar mini, jog iš tiesų juk nelengva rasti norinčių ir gebančių dirbti lituanistinėje mokykloje. Darbas mokykloje dažniausiai – savanoriškas, mokytojas turi turėti ir kitą pragyvenimo šaltinį. O mokykla dažnai yra tartum hobis, kuriam skiriama nemažai asmeninio laiko ir kurį kartais sunku suderinti su kasdienių darbų rutina. Tad mokytoją dažniausiai motyvuoja pati lietuviybės skleidimo, jos palaikymo idėja, pats procesas ar tokie pat veiklūs, palaikantys lietuviai, degantys ta pačia lietuviybės liepsna.

Kalėdinė vakaronė

Paklausus, kuo šiandien Lietuvos mokslo ir švietimo institucijos galėtų padėti organizuojant lituanistinį švietimą, mokytojos Ilona ir Saulena sako, jog norėtų daugiau nemokamų praktinių seminarų nuotoliniu būdu ar apsilankant didesnę patirtį turinčiose lituanistinėse mokyklose. Taip pat jos pasigenda daugiau informacijos apie lituanistinių mokyklų steigimą, valdymą, mokymo priemonių prieinamumą, trūksta paaiškinimų, kaip rašyti įvairius projektus. Ateityje mokykla norėtų įsitraukti ir į įvairius bendrus lituanistinių mokyklų projektus.

Paprašytos pasidalyti, apie ką pasvajoja ir kaip išivaizduoja savo mokyklą po kelerių metų, mokytojos atsakė: „Po penkerių metų būtų smagu matyti didelį būrį įvairaus amžiaus vaikų, klegančių tarpusavyje lietuviškai. Svajonėse – savos, tik mūsų, patalpos, su tautine atributika, lietuviškomis knygomis. Norėtusi susitikti ne dviem valandoms kas antrą savaitę, bet bent trejetui valandų kas savaitę. Smagu, kad ten ne tik mokytūsi vaikai, bet ir susiburtų šeimos, dalyvautų bendruose lietuviškuose renginiuose. Svajonė – būti visiškai aprūpintiems būtiniausiomis mokymosi priemonėmis, tarp jų ir kompiuterinėmis. Dar svajojame surasti mylinčių darbą, entuziastingų, inovatyvių mokytojų.“

Kaip rašoma lituanistinės mokyklos „Gulbė“ *Facebook* puslapyje, vaikai – mūsų šviesa ir ateitis. Tad linkime klestėjimo, stiprios draugystės, bendrystės jausmo, prasmingų darbų, mokslų, o mokytojams – neprarasti ugnelės akyse.

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.

